Vrh podjetij v tuji lasti

Država naj razjaha gospodarstvo in postala bo bolj privlačna za vlagateje. Kako?

Stela Mihajlović

Tuje vlagatelje motijo visoka obdavčitev dela, dobička in prihodkov, pa tudi slaba plačilna disciplina, neučinkovito sodstvo, zapletenost birokratskih postopkov in okostenela delovna zakonodaja.

Številni neposredni predlogi za povečanje investicijske privlačnosti Slovenije so zbrani v deklaraciji, ki jo pripravlja Forum tujih investitorjev v Sloveniji. Skupni cilj foruma, ki deluje kot strateška skupina pri GZS, je v naslednjih petih letih povečati obseg tujih neposrednih investicij v Sloveniji iz 10,5 milijarde evrov na 15 milijard evrov.

Prva deklaracija podjetij v tuji lasti

Deklaracija bo uradno predstavljena 13. aprila na prvem Vrhu podjetij v tuji lasti, ki bo v zgradbi GZS v Ljubljani. Na Vrhu bodo predstavili osnovne podatke o poslovanju podjetij v tuji lasti ter ključne smernice deklaracije. Na dveh tematskih omizjih bodo udeleženci razpravljali o prioritetah pri davčni razbremenitvi ter ukrepih in virih, s katerimi bi lahko država ta cilj tudi dosegla. Svoje odzive na dane predloge bodo podali predsednik vlade Miro Cerar, minister za gospodarski razvoj in tehnologijo Zdravko Počivalšek in Mateja Vraničar, državna sekretarka na ministrstvu za finance.

Konkretni predlogi rešitev

»V dokumentu želimo širši javnosti pokazati, kdo smo in kakšen je naš prispevek k slovenskemu gospodarstvu. V njem bomo predstavili našo vizijo in vsebinsko razdelali dve področji – kje in zakaj je Slovenija zanimiva za tuja vlaganja. Hkrati pa želimo opozoriti na področja, ki trenutno ne ustvarjajo atraktivnega poslovnega okolja. Dali bomo tudi konstruktivne predloge, s katerimi želimo prispevati k ukrepom, ki bi Slovenijo naredili čim bolj konkurenčno tako za domači kot tuji kapital,« je povedal Vojmir Urlep, predsednik uprave Leka in predsedujoči izvršnemu odboru foruma.

Nesporno je, da se tuji lastniki spopadajo z enakimi težavami kot domača podjetja, a dokument je prvi poskus doslej, da podjetja v tuji lasti jasno oblikujejo izzive in predlagajo izboljšave. »Velika dodana vrednost foruma je, da združuje podjetja iz različnih branž in geografsko razpršenega porekla, kar mu omogoča tako primerjavo z različnimi gospodarstvi kot tudi dostop do dobrih praks iz tujine,« pojasnjuje Denis Mancevič, direktor korporativnega komuniciranja v skupini SIJ in član izvršnega odbora foruma.

Močna strateška skupina

V forumu je za zdaj združenih 30 slovenskih podjetij, ki imajo tuje lastnike. Gre za skupino uspešnih podjetij, ki ustvari skoraj tretjino prihodkov od prodaje (5,33 milijarde evrov) in polovico dodane vrednosti vseh podjetij v tuji lasti v Sloveniji. Ima več kot 21 tisoč zaposlenih, od katerih vsak ustvari skoraj 65 tisoč evrov dodane vrednosti. V letu 2014, iz katerega so podatki, so podjetja iz foruma v Sloveniji investirala 316 milijonov evrov in plačala skoraj 200 milijonov socialnih prispevkov, kar predstavlja dve tretjini vseh, ki so jih v Sloveniji vplačala podjetja v tuji lasti.

Prednosti slovenskega poslovnega okolja

Slovenija po merilih OECD sicer sodi med bogate države, vendar je po drugi strani majhen trg, z omejenimi možnostmi za potencialno rast. Kljub temu pa bi lahko bolje izkoristila svoje prednosti, ki jih že ima in zaradi katerih so se že številni tuji investitorji odločili za kapitalski vstop na naš trg. V Sloveniji je namreč skoraj tri tisoč podjetij v tuji lasti; največ tujih investicij je prišlo iz Avstrije in Švice, sledita jima Nemčija in Hrvaška. Dve tretjini podjetij v tuji lasti se ukvarjata s storitvami, tretjina pa je dejavnih v proizvodnih panogah.

Forum tujih investitorjev v Sloveniji v številkah

	2014	Delež med vsemi podjetji v tuji lasti (v %)	Delež v celotnem zasebnem sektorju v (%)
Obseg prodaje (mio EUR)	5.332	31,9	7
Število zaposlenih v Sloveniji	21.395	31,6	4,9
Dodana vrednost (mio EUR)	1.555	50,4	8,9
Dodana vrednost na zaposlenega (mio EUR)	64.766	142	160,6
Investicije (mio EUR)	316	38,6	8,6
Socialni prispevki (mio EUR)	194	66,9	11,4
Davek na dobiček (mio EUR)	24	22,7	5,6

Vir: Kapos GZS, Ajpes-podatkovna baza letnih poročil; obdelava Analitika GZS.

Glavni razlog, da tujci investirajo v Sloveniji, je visoko izobražena in usposobljena delovna sila z izkušnjami, delovnimi navadami in tradicijo. Nezanemarljiva je tudi geografska lega, ki omogoča podjetjem dostop do številnih trgov v regiji, tuje investitorje pa privlačijo tudi podjetja iz različnih panog in dejavnosti, bodisi zaradi uspešnosti bodisi zaradi investitorjeve potrebe po organski rasti.

Ni spodbud za green-field investicije

»V Sloveniji je zelo malo green-field investicij. Upam si napovedati, da jih tudi v prihodnje ne bo bistveno več, saj bo Slovenija, zaradi svojih kratkoročno postavljenih prioritet, torej uravnavanja fiskalnega neravnovesja, ki izhaja iz obveznosti članstva v EU, težko uvedla davčne olajšave in spodbude, kot jih ponujajo druge države v regiji. Zato bo še vedno prevladovalo kapitalsko vstopanje v obstoječa podjetja, kar pa tudi ni nič slabega, saj je malo primerov, ko tuji investitor ni izboljšal poslovanja, dosegel hitrejše rasti, višje dodane vrednosti in drugih izboljšav,« pojasnjuje Urlep.

Najpomembnejši predlogi skupine

Oba sogovornika izpostavljata nekaj področij, ki bi jih bilo treba temeljito prevetriti. »Na prvem mestu je celovita davčna reforma, ki bi morala med drugim razbremeniti 13. in 14. plačo, uvesti bi bilo treba razvojno kapico, v višini dvakratnika povprečne bruto plače, s katero bi zadržali visoko izobražene kadre in v državo pripeljali tudi nove. Sledijo okoljske dajatve oziroma obremenitve, pri katerih je Slovenija bolj papeška od papeža. Tretji sklop izboljšav zajema področje kadrov in izobraževalnega sistema, ki bi moral biti naravnan bolj praktično in glede na potrebe gospodarstva, tudi na srednješolski, ne le univerzitetni ravni,« našteva Mancevič.

»Treba bi bilo poenostaviti postopke pridobivanja soglasij in dovoljenj, ki odvračajo vlagatelje, trajajo predolgo in niti ni vedno znano, kakšen bo na koncu razplet. Urediti je treba tudi trg dela, da bo prožnejši, odzivnejši in s tem prijaznejši za vse deležnike na trgu,« dodaja Urlep.

Vzporedno bi morali olajšati zaposlovanje in pridobivanje delovnih in bivalnih dovoljenj za tujce. Predlog je tudi, da bi različna ministrstva oblikovala delovno skupino, ki bi pomagala pospešiti postopke za večje investitorje.

V Sloveniji je treba izboljšati delovanje pravnega sistema, pri čemer je ključno skrajšanje sodnih postopkov, zagotavljanje izterljivosti sodb in odpravljanje zakonskih vrzeli, ki omogočajo kršitve trgovinskih pravil. Zagotoviti bi bilo treba tudi izterljivost pogodb, denimo z uvedbo zaplembe zastavljenih poroštev v primeru kršitev sporazuma. gg

Kar 44 odstotkov podjetij v tuji lasti pri zaposlenih opaža pomanjkanje ustreznega tehničnega znanja.

Glavni avtorji dokumenta so člani izvršnega odbora Foruma podjetij v tuji lasti

Vojmir Urlep (Lek) – predsednik izvršilnega odbora
Wolfram Walter Pabst von Ohain (BSH)
Denes Zoltan Szabo (E&Y svetovanje)
Hubert Culik (Helios)
Iztok Klančnik (HP)
Bahaaeldin Abdallah Mohamed Baioumy (Iskraemeco)
Edvin Sever (Mahle Letrika)
Denis Mancevič (SIJ)
Janez Bojc (Žito)
Aleksander Zalaznik (Danfoss Trata)
Branko Rožič (Količevo Karton)
Peter Jakšič (Johnson Controls)

Forum podjetij v tuji lasti

Tanin Sevnica d. d., Hermanova cesta 1, 8290 Sevnica, Slovenija tel.n.c.+386 (0) 7 81 64 401 / fax: +386 (0) 7 81 64 445 / e-mail:tajnistvo@tanin.si / www.tanin.si